

VÄXJÖ TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN

PROTOKOLL
1994-09-21
Huvudförhandling
på Norrköpings
tingsrätt samt syn

VA 9/1993
Åby, lagligförkl.
av kulvert

s. 1 (17)

I DOMSTOLEN

chefsrådmannen Peter Bruswitz, fastighetsrådet Ingvar Erlandsson samt nämndemännen Olle Andersson och Evert Johansson, båda Linköping

PROTOKOLLFÖRARE

byråsekreteraren Solweig Andersson

SÖKANDE

Klas Adsell, Box 76, 616 21 ÅBY

SAKEN

ansökan om lagligförklaring av rörkulvert och betongöverbyggnad i Torshagsån, Norrköpings kommun, Östergötlands län

NÄRVARANDE

- 1) sökanden genom Lars-Erik Schwartz, Bromma, biträdd av Stig Jacobsson, Linköping. Klas Adsell, som även är personligen närvarande, lämnar muntlig fullmakt åt Schwartz att föra hans talan;
- 2) länsstyrelsen i Östergötlands län genom länsassessorn Klas Bergenstråhle och länsfiskekonsulenten Per Erik Larsson, båda Linköping;
- 3) Norrköpings kommun genom stadsjuristen Ulf Riismark, biträdd av chefsarkitekten Nils Ryman och kommunekologen

Kaj Almqvist, samtliga Norrköping, samt av fiskerikon-
sulenten Björn Tengelin, Hushållningssällskapet;
4) Fiskeriverket genom Rolf Johansson, Göteborg;
5) Miljögruppen i Åby genom Arne Bengtsson, Åby;
6) Naturskyddsföreningen i Norrköping genom Majlis Alm och
Eva Gustavsson, båda Norrköping.

Ordföranden redogör i korthet för ansökan i enlighet med
kungörelsen i målet.

Schwartz uppger att yrkandena är oförändrade.

Hinder mot huvudförhandling befins ej föreligga.

ANSÖKAN

Schwartz framställer sökandens yrkande i enlighet med vad
som angivits i ansökan. Han tillägger: Det har i ansökan
talats om en breddning av en trumma under Nyköpingsvägen.
Trumman är emellertid inte breddad, den är förlängd. - De
anordningar som ansökan gäller är utförda på Adsell's egen
mark och någon enskild rätt kan inte anses förnärmad. När
det gäller den allmänna rätten är det fiskefrågan som kan
komma upp. Förlängningen av trumman under den allmänna
vägen har enligt Adsell's uppfattning omöjliggjort att
fisken kan komma upp. Jag ber att få ge in ritningar över
denna trumma (aktsid. 101-102). Höjduppgifterna är angivna
i RH 00. Jag skulle vilja fråga ingenjör Jacobsson om det
är några förändringar i djup- eller sidläge i den gamla
kanalen?

Jacobsson: Enligt min uppfattning tyder inget på detta. I
övergången till den stensatta kanalen vid punkt B har man
möjlighet att se vilken höjd botten har. Där är kulverten
precis anpassad till naturlig botten, vilket också rit-

ningen visar. I nederänden finns landsvägstrumman och den är av betydligt nyare datum. Såvitt jag förstår följer kulverten så gott det går den gamla åbottnen. Av tekniska skäl har man kanske grävt ur något och fyllt upp för att få en jämn bädd. - Jacobsson redogör härefter för vattenförhållandena i Torshagsån. Avbördningskapaciteten från sjön Glottern är 1,2-1,3 m³/s. Jacobsson genomgår den tekniska beskrivning av anordningarna i kulverten. Överbyggnaden på sträckan B-C är utförd 1982.

Adsell redogör för närreaktionsområden i enlighet med den skiss han ingivit i samband med påminnelserna.

Erlandsson: Ligger rörkulvertens slutpunkt en liten bit in på Kvarntorp 1:1?

Jacobsson: I varje fall torde det vara sannolikt att kulverten till viss del ligger inom denna fastighet och till viss del på Kvarntorp 1:46. Det förutsätter att den gamla stensatta kanalen utgjorde gräns och att gränsen gick mitt i den gamla kanalen.

Erlandsson: Det innebär att den förlängda vägverkstrumman slutar vid punkt A?

Jacobsson: Ja.

Erlandsson: Kommunen har i ett yttrande 1994-03-09 (akt-sid. 17) sagt bl.a. att kommunen är beredd att upplåta aktuellt markområde inom kommunens fastighet Kvarntorp 1:1 för det fall vattendomstolen lagligförklarar utförd kulvertering. Kvarstår detta?

Riismark: Ja.

Adsell kommenterar härefter närmare byggnadsplanen som han tidigare givit in (aktsid. 76). Han anför bl.a.: På den västra sidan har varit P-platser sedan jag köpte fastigheten 1968. De har till och från varit med på byggnadslovsritningarna. Det sista byggnadslovet för ett och ett halvt år sedan gällde drivandet av livsmedelsbutik och då ritades även P-platser in på Kvillinge 1:46. Innan jag köpte fastigheten var det både garage och P-platser på den västra sidan.

Ryman: Adsell har fått byggnadslov till tillfällig åtgärd både för handel och parkering. Det rör sig inte om ett permanent byggnadslov utan det gäller under en tid av två år. Det pågår ett planarbete där vi skall försöka klara ut vilken markanvändning som kan accepteras. Planarbetet har ännu inte kommit så långt, eftersom vi anser att vattendomstolen först skall ge sitt utslag innan detaljplanen slutförs. Anledningen till att man inte gjort någon ändring inom området var att det skall uppföras ett kvarter med bostäder. I den delen är planen genomförd. Sedan avsattes en del fram till Torshagsån som parkområde, men i den delen har planen, för vilken vägföreningen är huvudman, inte kommit att genomföras. Man får i ett sådant fall inte utföra åtgärder som strider mot den här planen. Det man fäst mycket avseende vid är var plangränsen går. Den tjocka gräns som är utritad på byggnadsplanen ligger 3 m utanför planområdet, det är en tradition man har inom planarbetet. Planförfattaren inte ritat någon gräns där parkområdet slutar. Det senast bygglovet innebär att Adsell får bedriva handel och därigenom också får ha P-platser på detta område. P-platser finns inte över kulverten och det som har varit själva åfåran.

Ordföranden: Vad skulle det innebära om vattendomstolen lagligförklarar de arbeten som gjorts?

Ryman: Värdet som park skulle då gå ner. Folk uppskattar att ha kontakt med vatten längs en promenadväg.

Schwartz: Överbyggnaden ligger ju på Adsell's mark. Det skulle då innebära att man måste lösa in fastigheten?

Ryman: Det som är parkmark kan man bli skyldig att lösa.

Adsell: 14 dagar innan kontrollmätte vi exakt hur bäcken låg i förhållande till fastighets- och detaljplanegränserna. Bäcken ligger helt klart på rätt sida om strecket. Det finns möjlighet att i efterhand mäta upp var bäcken ligger.

Ryman: Fastighetsgränsen är redovisad i olika färger och svårtolkad. En stor del av trumman ligger på Kvarntorp 1:3. Jag hävdar att hela denna fastighet ingick i det som var avsett som parkområde. Intentionen var att göra parkområde också på andra sidan, men det har man då inte fullföljt.

Ordföranden: Vad är länsstyrelsens inställning?

Bergensträhle: Vi vidhåller vår tidigare inställning och överlämnar denna del till domstolens prövning.

Riismark inger fastighetsbildningskarta från 1990 (aktsid. 103).

Ryman: Det finns en kommunal översiktsplan där det bl.a. är inritat cirka 300 områden av mycket stort naturvärde, där en liten del ligger längs Torshagsån. Gränserna är schablonmässiga. Området går fram till Nyköpingsvägen men det går inte in på Adsell's område. Vi anser att det genom Torshagsån finns ett klart intresse för rekreation och här borde Adsell ha diskuterat med kommunen innan han vidtog sina åtgärder.

Jacobsson redogör för den MKB som bifogats ansökan (aktsid. 12).

Schwartz: Adsell påstår att efter förlängningen av trumman 1989, har han inte sett någon vandringsfisk. - Jag vill återigen komma in på 4 kap VL där det sägs att för företag enligt den lagen fordras tillstånd. Det är ingen tvekan om det. Sökandens huvudinställning är att beträffande överbyggnaden så gjordes den i samband med att fabriken hade brunnit ner och det var då en överbyggnad av trä som skadades. Ovanpå de järnbalkar som fanns så lade man ett betongdäck istället för ett av trä. Slutsatsen är att när det gäller överbyggnaden är det återställnings- och reparationsarbeten som i och för sig inte behövs tillstånd till av vattendomstolen. Jag återkommer till tillåtligheten i kap. 4. Där sägs i 2 § att om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen förnärmas så behövs inget tillstånd. När det gäller kulverteringen har vi hört Adsell berätta att det tidigare var öppen åfåra, men den hade delvis rasat igen och stenvuren hade rasat ner. Även där var det fråga om ett återställnings- och reparationsarbete. För att göra en stadig konstruktion kom man fram till lösningen med en rörkulvert. Också det anser vi i och för sig vara ett återställnings- och reparationsarbete. När det så kom en hemställan från länsstyrelsen om lagligförklaring är det klart att Adsell ansåg att han skulle följa dessa direktiv. Han gick därför in med ansökan om lagligförklaring i efterhand. Sammanfattningsvis anser Adsell att det är fråga om ett återställnings- och reparationsarbete och därför är det inte nödvändigt med vattendom. Vi är då inne på tolkningen av enskild rätt och som jag antydde tidigare är det fråga om arbete som utförts på fastighet som Adsell äger och då frågar man sig vad det är för allmän rätt som förnärmats. Det stora intresset för allmänheten är na-

turvårdssynpunkter, estetiska synpunkter och framför allt fisket. Före det att trumman förlängdes fanns det vandringsfisk som gick upp men efter det har det inte kommit någon vandringsfisk. Adsell har iakttagit att det är ytterst lite vatten som går genom trumman. Därför menar vi att någon fisk inte blivit skadad. - Gränserna för byggnadsplanerna och planområdena är lite diffusa och då påstår Adsell med stöd av länsstyrelsens yttrande att det är en mindre avvikelse från planerna som vattendomstolen väl kan finna vara så pass obetydlig att det inte skall vara något hinder för en lagligförklaring.

Ordföranden: Hur mycket har åtgärderna kostat?

Adsell: Jag minns inte vad reparationen 1982 gick till. När fastigheten reparerades efter branden - det rörde sig om 600 m² - gick det till 680.000kr. Kulverteringen A-B kostade 150.000 kr. Nyttan av åtgärderna kan sägas vara att man fick båda fastigheterna i ett plan och därmed effektivare utnyttjande av dessa.

MOTSTÅENDE INTRESSEN

Bergenstråhle: Jag vill hänvisa till länsstyrelsens yttrande 1994-05-10 (aktsid. 63-65). Vi utgår alltså från att kulverteringen i allt väsentligt ligger utanför planområdet. Vad vi siktat in oss på är den del av arbetena som hörde till kulverteringen och som vi anser ligga inom planområdet. Det här är ett tillståndspliktigt vattenföretag, det anser vi vara ganska klart. Såväl genom planerna som genom fiskeintressena anser vi att det finns sådana allmänna intressen i det här sammanhanget att det inte kan anses uppenbart att allmänna intressen inte skadas. När det sedan gäller de allmänna planeringssynpunkterna enligt 3 kap 1 § VL har vi beklagat att det inte hänt något i enlighet med den byggnadsplan som fastställdes 1964 utan tvärtom har det väl hänt en hel del som bidragit till att

vidmakthålla den situation som rått och fortfarande råder utmed ån. Vi ser emellertid inte att det är möjligt att genomföra den planen utan att man gör mycket genomgripande förändringar. Att idag tillåta den här kulverteringen och överbyggnaden menar vi kan ändå ske; man kan ju om man vill genomföra planinstrumentet i området riva upp kulverteringen och återställa området. Vi anser inte att det föreligger något hinder enligt 3:1 VL. När man sedan kommer till 3:2 så anser vi att själva kulverten inte berör den mark som omfattas av byggnadsplanen. Beträffande överfyllnaden anser vi att i och med att detaljplanen anger att området skall användas som parkmark och överfyllnadsarbetena utförts i syfte att snarare åstadkomma en industritomt i den del det berör detaljplaneområdet, så skulle det egentligen heller inte bli fråga om en mindre avvikelse, eftersom det då skulle strida mot syftet med planen. I första hand vidhåller länsstyrelsen vad som sagts i yttrandet och anser att vattendomstolen bör göra ett eventuellt tillstånd beroende av att en planändring sker.

Johansson: Adsell har i en skrift nämnt att före vägtrummans tillkomst kunde man se vandringsfisk uppströms trumman. Var någonstans?

Adsell: Om man går norr upp från den kulverterade sträckan cirka 100 m så finns det fortfarande fisk. Man har under sommaren fiskat öring uppe vid fastighetsgränserna.

Johansson: Torshagsån är havsöringförande och det föreligger ett allmänt fiskeintresse i ån. Förutom denna ån finns Pjältån, som också är havsöringförande. Det är dessa två vattendrag som är de mest väsentliga i länet. En avgörande punkt i diskussionen i dag har varit vägtrumman. Jag har varit på platsen och tittat och jag är böjd att tro att trumman är ett besvärligt vandringshinder för havsvandrande fisk så som den är i dag. Detta av två skäl.

Dels för att den ligger lite för högt och dels därför att den lutar. Vägtrummor skall inte läggas på det sättet, de skall vara horisontella och de skall ligga så djupt att det alltid står vatten i dem. Trumman är alltså fellagd. Jag ser det som naturligt att de som ansvarar för vägtrumman skall åläggas att vidta sådana åtgärder att trumman inte utgör något hinder för vandrande fisk. Man kan förmodligen med enkla medel underlätta fiskvandringen dels genom att man gör en bassäng nedströms trumman för att höja vattennivån, dels genom att man lägger tvärgående trösklar i trumman så att det blir som en liten fisktrappa. Det är en metod som fungerar. - Vi kommer så till den kulverterade sträckan. Genom kulverteringen har en havsöringproducerande sträcka slagits ut. Att den varit havsöringproducerande har Adsell vittnat om och det är högst sannolikt att den varit så, eftersom botten består av sand och sten. Det är osannolikt att just botten inom fabriksområdet skulle vara annorlunda. Det är alltså helt klart att kulverteringen medfört ett bortfall av reproduktionsområde för havsöring. Överbyggnaden har inte förändrat botten, men det kan ju knappast ske någon produktion i ett sådant mörker. Uppströms överbyggnaden finns i vart fall 140 m till det s.k. Fabriksfallet och där är ån bra sett från havsöringssynpunkt. Det är ett område som bör kunna utnyttjas för havsöringsproduktion. Jag vänder mig mot att man säger "vi har tagit bort så lite av Tors-hagsåns hela vattenspegel, det gör väl ingenting". Jag trodde att man slutat med sådana argument idag. - Ett problem är det s.k. Makaronifallet uppströms kulverteringen och på en överbyggda sträckan. Det står inget närmare beskrivet i handlingarna och när man är på platsen ser man inget av det. Det är självklart att ägaren bör vidta åtgärder så att det inte utgör hinder för havsöringen. Man får vända sig till den som är ansvarig för vägtrumman och be dem åtgärda det som jag beskrivit tidigare. Sedan bör kulverteringen och överbyggnaden också uformas på ett sådant sätt att de inte utgör hinder för

vandringsfisken. Skulle man idag ansöka om tillstånd att kulvertera den här sträckan, skulle i varje fall fiskeriverket helt avstyrka detta. Det är inte rimligt att göra en kulvertering bara för att ena åbrinken rasat. För att möjliggöra för vandringsfisken att passera i kulverten så bör det anläggas två ljusschakt, ett i vinkeln mellan vägtrumman och nedre punkten på kulverteringen och ett mitt på sträckan A-C. Eftersom kulverten är lagd i lutning bör det anordnas tvärgående trösklar i denna för att underlätta fiskuppvandring. Det har också yrkats att sökanden som kompensation för bortfallet av havsöringsproduktionen skall utföra biotopvårdande åtgärder i samråd med länsstyrelsens fiskeexpert, alternativt betala 10.000 kr. Jag tycker det är bäst att diskutera biotopvårdande åtgärder. Om jag skall kommentera summan 10.000 kr så är det ett engångsbelopp och det innebär en årlig kostnad av cirka 400 kr. Om man omsätter det i värdet på utvandringsfärdiga havsöringungar som man åsätter ett värde av cirka 40 kr, skulle det motsvara cirka 10 ungar per år.

Schwartz: Sökandens uppfattning är hela tiden att förlängningen av vägtrumman medfört att vandringsfisken hindrats. Vi hörde emellertid av Adsell att det kommit upp vandringsfisk. När det gäller vägtrumman har jag ingen befogenhet att på sökandens vägnar lova att det skall vidtagas några åtgärder. Jag skall dock framföra synpunkterna till vägverket. Jag tror också att man från deras sida kommer att vidta förbättrande åtgärder. - När det gäller frågan om vad som skall göras för att få fisken att gå upp genom trummorna så har jag diskuterat frågan med Adsell och han är villig att betala en fiskeavgift. Han tycker dock att 10.000 kr är i högsta laget med hänsyn till att det är en annan faktor som hindrat fisken, nämligen trumman. Adsell anser att beloppet kan jämkas till

5-6.000 kr i dagens läge. Åtgärderna om ljusschakt är en ny uppgift som kom först i dag. Går det att säga vad det är för kostnader förenade med en sådan åtgärd?

Johansson: Anledningen till att vi inte nämnt något om detta tidigare är att vi inte varit och tittat på platsen förrän i samband med den här förhandlingen. Vi fann då att det föreligger ett behov av ljusschakt. Vår avsikt från utredningskontorets sida är att se till att vägkulverten i framtiden inte utgör ett hinder och det tror jag att man skall kunna lyckas med. Till dess att dessa hinder är undanröjda finns det kanske inte anledning yrka att sökanden i den här målet skall utföra vissa åtgärder i sin kulvert. När hindret med vägkulverten är undanröjt är det emellertid rimligt att sökanden också fortsätter med de åtgärder jag nu föreslagit.

Erlandsson: Det har hänt i liknande mål att man dömt ut ett "vilande" villkor, det skulle betyda här att först vid den tidpunkt när hindret i vägförvaltningens trumma rättats till, då inträder en skyldighet för sökanden i det här målet att undanröja hindren i sin trumma.

Johansson: Det är en mycket bra konstruktion av ett villkor.

Ordföranden: Skulle man från fiskeriverket kunna acceptera den här kulverteringen under förutsättning att de av verket föreslagna åtgärderna vidtas? Eller är den ursprungliga inställningen den att lagligförklaring inte bör ske?

Johansson: Jag tycker att vi skall acceptera kulverteringen under förutsättning att åtgärderna vidtas.

Ordföranden: Vi måste nu bryta för lunch och jag föreslår att parterna under uppehållet försöker få tid att fortsätta diskussionen om fiskeåtgärderna.

Efter lunchuppehållet anför Johansson: Jag skall sammanfatta vad vi kommit överens om. Sökanden menar att vad gäller ljusschakt är det problem med att ta hål i kulverten; de förlorar sin styvhet. Vi har därför kommit överens om att man installerar belysning på de båda ställen där jag föreslagit ljusschakt. Sökanden får då se till att det verkligen lyser där och byta lysrör när det behövs. För det andra avser vi att ta upp såväl vägtrumma som kulvert och göra de trösklar och den vilbassäng för uppvandrande fisk som är nödvändigt. Förslag till åtgärder upprättas av en fiskesakkunnig, förslagsvis fiskerikonsulenten Björn Tengelin vid hushållningssällskapet. Den yrkade fiskeavgiften om 10.000 kr skall delvis användas till att underlätta fiskvandringen förbi Makaronifallet. Eftersom sökanden hellre vill betala avgift än utföra biotopförbättrande åtgärder, tar vi tillbaka detta yrkande.

Schwartz: Sökanden åtar sig att utföra elbelysningen på två punkter och åtar sig också att utföra trösklar. Åtgärderna skall utföras i samråd med fiskesakkunnig. Belysningen kommer att vara tänd endast dagtid. När det gäller den yrkade fiskeavgiften föreslår Adsell att denna bestäms till 5.000 kr med hänsyn till vägtrumman. Åtgärderna med belysning samt trösklarna bör göras först sedan vägverket vidtagit ändringarna i vägtrumman.

Johansson: Jag överlämnar frågan om fiskeavgiftens storlek till vattendomstolens prövning. Man kan även vänta med avgiften till dess att vägverket gjort ändringarna i trumman. Om sökanden vill spara energi finns det i och för sig inget att erinra mot att belysningen är tänd endast dagtid.

Riismark: Kommunen vidhåller sin inställning att lagligförklaring ej bör ske vare sig av överbyggnad eller kulvertering. Även om vattendomstolen skulle finna att det rör sig om en mindre avvikelse, så kan vi inte tillstyrka lagligförklaring och anledningen till detta är att man inte får bryta syftet med den gällande byggnadsplanen.

Almqvist: Som vi såg på kommunens översiktsplan så finns en del av ån med bland de områden som har ett högt naturvärde. Detta område börjar i direkt anslutning till den gjorda kulverteringen. Både upp- och nedströms kulverteringen finns stora rekreativvärden. Kommunens tanke var att knyta ihop dessa delar och anlägga en park. Det pågår arbeten nedströms i bäckravinen där kommunen håller på att iordningställa bl.a. promenadstigar. Man kan även tala om kulturmiljöhistoriska värden eftersom ån varit av betydelse för den industriella utvecklingen. Det finns även allmänna naturvärden med i bilden, t.ex. finns det ett par fågelarter som häckar här, forsärlan som är mycket sällsynt i denna del av landet samt strömstaren. Framförallt för strömstaren är varje uppstyckning av vattendraget av ondo; man krymper deras livsmiljö. Jag vill i detta sammanhang åberopa "Utlåtande ang. Torshagsåns ornitologiska värden" som jag ber att få ge in (aktsid. 104).

Tengelin: Sökanden har nämnt att den genomsnittliga vattenföringen är 200 l/s. Öringen är beroende av uppvan-dringsmöjligheter på hösten vid en högre vattenföring. Den befintliga vägtrumman kan anses vara ett litet hinder. Den kulvertering som skett på Adsell's mark är likartad, det är en kort sträcka det rör sig om och kort lutning. Det är dock ett partiellt hinder och två sådana tillsammans kan bli omöjliga att forcera. Eftersom trummorna är släta i botten kan fisken relativt lätt passera en viss sträcka, men eftersom det sedan är ett flödesmotstånd orkar den inte passera. Man talar i rapporter om att en vattenhastighet av 3 m³/s kan öringen klara och 2 m³/s vid längre

sträckor. Det framgår också att fisken något så när kan passera mörklagda passager. Jag skulle föreslå att man tar bort den turbin som finns kvar för att ytterligare underlätta fiskens framkomst, det är förmodligen den som är det stora problemet. Vi har talat mest om öring, vandrande eller stationär, men även flodnejonöga och bäcknejonöga har påträffats.

Ordföranden: Kommunen har sagt att hela kulverteringen skall öppnas fram till den nya fåran.

Riismark: Ja, det är kommunens uppfattning.

Ordföranden: Är det ett yrkande från kommunen att turbinen tas bort?

Riismark: Det är ett önskemål från kommunens sida. På 5 m i Makaronifallet är vattenhastigheten 3 m/s.

Jacobsson: Q-max uppskattas till 2-2,5 m³/s. I detta vattendrag är det mycket onaturliga förhållanden genom att varje droppe vatten regleras med mänsklig hand uppe vid sjöns utlopp. Det är också så att sjön innebär en stor procentuell andel av vattenområdet och följaktligen är magasinvolymen i sjön mycket stor. Det är mycket ovanligt att nästan en hel årsnederbörd kan magasineras i sjön mellan lagliga gränser. Detta har sin återverkan i vattendraget; vi har inte den vanliga höstfloden som man har i ett naturligt vattendrag. Det kommer vi att se på platsen. Det har varit en torr sommar och vattnet har minskat bl.a. genom avdunstning. Det betyder att högvatten infinner sig kanske först i samband med vårfloden. Det har sagts från något håll att det alltid är vatten i ån, men enligt gällande regleringsdom får man helt strypa vattenföringen i ån, vilket också har skett.

Adsell inger uppförstorad del av den karta som finns på aktsid. 77 (aktsid. 105).

Riismark inger handlingar angående byggnadslovsärenden avseende tillbyggnad, nybyggnad, lagertält samt ändrad användning av lokaler och friytor (aktsid. 106-133). För överbyggnaden B-C finns inga byggnadslov.

Bengtsson: Att man tidigare har stängt av vattnet till ån kan inte tas som intäkt för att Adsell har rätt att stänga av ett öppet vattendrag. Resonemanget om att vägtrumman skulle vara någon form av förmildrande omständighet för att ersättningen för spolierade lekbottnar skulle minska, jag det faller på sin egen orimlighet. När det gäller de åtgärder som diskuterats så undrar jag vem som skall se till så att de här lamporna fungerar? Så stor del som möjligt av vattendraget bör återställas som öppet vattendrag; det är det mest rimliga.

Larsson: Vi har i vårt yttrande från länsstyrelsen skrivit att vi delade den uppfattning som uttrycktes i fiskeriverkets yttrande. Jag vill påtala att vi gör detta fortfarande samtidigt som vi instämmer i de synpunkter som Rolf Johansson framfört här i dag. Vi har inga synpunkter när det gäller det som Tengelin framförde.

Ordföranden genomgår innehållet i skrivelser från Sten och Birgitta Källström, Naturskyddsföreningen i Norrköping samt Vänsterpartiets Miljögrupp i Norrköping (aktsid. 25-29).

ÖVRIGA FRÅGOR

Det antecknas, att ingen motpart har något att erinra mot att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till fem år.

Schwartz föreslår att tiden för omprövning av villkor bestäms till 30 år.

Ordföranden meddelar att dom i målet kommer att hållas tillgänglig på domstolens kansli den 11 november 1994 kl. 14.00 samt att syn skall företas.

Under synen antecknas följande:

1. Vägverkets trumma under Nyköpingsvägen besiktigas vid nedströmsänden. Det kan konstateras att bäckfårans botten består av sten och sand.
2. Punkt A utgör en av fyllnadsmaterial övertäckt grus- och stenplan.
3. Punkt B utgörs av asfalterad plan.
4. Makaronifallet är beläget mellan punkterna B och C under asfalterad yta utanför butikslokal.
5. Punkt C utgör övergången mellan däck och öppen kanal. Botten är delvis cementerad. Punkt C utgör också läge för dammbyggnad för turbinen i Makaronifallet.
6. Åfåran 15-20 m uppströms punkt C. Botten består huvudsakligen av sten och sand.

Riismark yrkar härefter ersättning för kommunens rättgångskostnader enligt följande:

Nils Ryman, 5 timmar à 800 kr =	<u>4.000 kr</u>
Kaj Almqvist, 20 timmar à 450 kr =	<u>9.000 kr</u>
Björn Tengelin, 10 timmar à 450 kr =	<u>4.500 kr</u>
Ulf Riismark, 16 timmar à 675 kr =	<u>10.800 kr</u>

Summa 28.300 kr

Riismark uppger på fråga att tidåtgången avseende hans eget yrkande kan delas upp enligt följande:

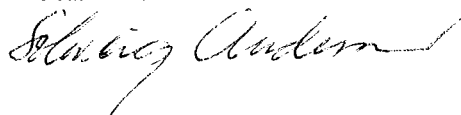
Genomgång med Ryman	1 tim.
" " stadsing.	1 "
" av bygglov	4 "
Förberedelse inför dagens inställelse	4 "
Inställelse till huvudförh.	6 "

Schwartz medger kostnadsyrkandena för Ryman, Almqvist och Tengelin. När det gäller tidåtgången för Riismarks arbete med målet medges endast 10 timmar.

Förhandlingen, som inkl. syn och lunchuppehåll pågått kl. 9.00-14.45, förklarar avslutad.

Vattendomstolen håller härefter enskild överläggning som kommer att fortsätta vid senare tillfälle.

Som ovan

Prot. uppsatt 941012/

VÄXJÖ TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN

DOM
1994-11-11
meddelad i
Växjö

Dom nr DVA 47/1994
Mål nr VA 9/1993

SÖKANDE

Klas Adsell, Box 76, 616 21 ÅBY
Ombud: jur kand Lars-Erik Schwartz, Strömkarlsvägen 48,
106 38 BROMMA

SAKEN

Ansökan om lagligförklaring av en inom fastigheterna Kvarntorp 1:3
m fl, Kvillinge församling, Norrköpings kommun, Östergötlands län,
utförd kulvertering av Torshagsån samt överbyggnad av en stensatt
kanal

DOMSLUT

Lagligförklaring

Vattendomstolen lagligförklarar dels en år 1992 utförd rörkulverte-
ring av Torshagsån inom fastigheterna Kvarntorp 1:1, 1:3 och 1:46,
Kvillinge församling, Norrköpings kommun, Östergötlands län, dels
en år 1982 utförd betongöverbyggnad över en tidigare stensatt kanal
inom fastigheten Kvarntorp 1:3 samma församling.

Skadeförebyggande åtgärder

Adsell skall såsom skadeförebyggande åtgärder installera belysning,
som skall vara tänd under dagtid, dels i vinkeln mellan vägtrumman
under Gamla Stockholmsvägen och den nedre punkten A på kulverte-

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

ringen, dels mitt på sträckan A - C, se aktsid 13. Adsell skall också anlägga tvärgående trösklar inne i kulverten.

Åtgärderna skall utföras sedan erforderliga åtgärder vidtagits i och vid vägtrumman, se domsid 8, och skall ske i samråd med Fiskeriverket.

Avgift

Adsell skall efter det åtgärderna i och vid vägtrumman utförts till Fiskeriverket utge en särskild avgift för biotopförbättrande åtgärder i Torshagsån om tiotusen (10 000) kr.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 15 kap 17 § vattenlagen på grund av oförutsedd skada skall för att tas upp till prövning anmälas till vattendomstolen inom fem (5) år från det denna dom vunnit laga kraft.

Omprövning av villkor

Villkor för tillstånd som lämnas i denna dom får, med stöd av 15 kap 3 § första stycket vattenlagen, omprövas för tillgodoseende av allmänna intressen. Sådan omprövning får ske tidigast trettio (30) år efter det att domen vunnit laga kraft. Redan dessförinnan får dock omprövning ske för att tillgodose sådana allmänna intressen som berörs av väsentliga ändringar i vattenförhållandena.

Domstolskostnad

Det åligger sökanden att betala i 20 kap 6 § vattenlagen angivna kostnader för målets behandling vid vattendomstolen enligt särskild redovisningsräkning från domstolens kansli.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

Rättegångskostnader

Adsell skall till Norrköpings kommun betala ersättning för rättegångskostnader med tjuugoåttatusentrehundra (28 300) kr.

På rättegångskostnaderna skall utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.

ANSÖKAN

Adsell har ansökt om lagligförklaring av en under år 1992 utförd rörkulvertering av Torshagsån samt en år 1982 utförd betongöverbyggnad över en tidigare stensatt kanal, allt inom fastigheterna Kvarntorp 1:1, 1:3 och 1:46 i Kvillinge församling, Norrköpings kommun, Östergötlands län.

Adsell har föreslagit att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till fem år efter lagakraftvunnen dom samt att den tid efter vilken omprövning av villkoren för tillståndet tidigast får ske fastställs till 30 år.

Adsell har till närmare utveckling av sin talan uppgett bl a följande.

Torshagsån, som i sin nedre del benämns Björnsnäsån, börjar vid sjön Nedre Glotterns utlopp och mynnar omkring fem kilometer därifrån i Bråviken. På en sträcka av omkring två kilometer från utloppet av Nedre Glottern ned till slättbygden faller Torshagsån omkring 60 m, huvudsakligen vid fem sedan mycket lång tid tillbaka anlagda kraftverk. Samtliga verk är nu nedlagda. Högsta högvattenföring är beräknad till 1,8 m³/s. Torshagsån korsar Gamla Stockholmsvägen. Vattnet leds under vägen genom en vägtrumma, som

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

förlängdes av Vägverket år 1989 till 20 m. Trumman har en diameter om 1.800 mm. Utformningen av trumman framgår närmare av aktsid 102.

Kvarntorp 1:3 ägs av Adsell och Kvarntorp 1:46 ägs av dennes bolag Pallpriser Svenska Aktiebolag.

År 1982 lät Adsell utföra en betongöverbyggnad över en stensatt kanalsektion av Torshagsån. Överbyggnaden skedde på en sträcka av 45 m och ägde rum i samband med uppförandet av en intilliggande affärsbyggnad. Överbyggnaden ersatte en tidigare överbyggnad av trä som förstörts vid en brand. Kanalsektionen, som beräknas vara anlagd på 1600- eller 1700-talet, ligger på fastigheten Kvarntorp 1:3. Överbyggnaden sträcker sig från punkt B till C, se aktsid 9 och 13.

År 1992 lät Adsell kulvertera Torshagsån på en sträcka av 55 m inom Kvarntorp 1:3 och 1:46. Kulverteringen, som ansluter sig till vägtrumman under Gamla Stockholmsvägen, berör på en yta av 5 m² även Kvarntorp 1:1, som ägs av Norrköpings kommun. Kulverten sträcker sig från punkt A till B, se aktsid 9 och 13. Kommunen är beredd att upplåta området inom Kvarntorp 1:1 om lagligförklaring sker av kulverten. Anledningen till kulverteringen var att åslänten på grund av erosion delvis rasat igen. Överfyllnad har skett över kulverten och genom asfaltering har en sammanhängande plan åstadkommit över denna. Kulverten beräknas kunna avbörda maximalt 6.0 m³/s, d v s mer än tre gånger den beräknade högsta högvatten. Enligt Adsells mening innebär vägtrumman under Gamla Stockholmsvägen på grund av sin lutning och längd ett naturligt stopp för vandringsfisk. Innan trumman förlängdes har Adsell iakttagit sådan fisk uppströms denna men ej efter det att förlängningen skett.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

Adsell var av den uppfattningen att tillstånd enligt vattenlagen ej erfordrades för överbyggnaden, eftersom det ej var fråga om byggande i vatten. Denna uppfattning hade han också beträffande kulverteringen, som närmast var ett återställnings- och reparationsarbete. Han fann att de båda åtgärderna ej stred mot några detaljplaner eller områdesbestämmelser. Kostnaden för kulverteringen var cirka 150 000 kr. Vad betongöverbyggnaden kostade finns nu ej några uppgifter om.

Anledningen till ansökan om lagligförklaring är att Adsell anmälts till åklagare för åtgärderna samt att Länsstyrelsen i Östergötlands län uppmanat honom att ansöka om lagligförklaring.

BYGGNADSPLAN M M

Av utredningen i målet framgår beträffande byggnadsplan (detaljplan) m m för det aktuella området bl a följande.

I översiktsplan för Norrköpings kommun är området kring Åby utpekad som närrekreationszon. För fastigheterna Kvarntorp 1:3 m fl finns en den 28 november 1964 fastställd byggnadsplan (detaljplan). På en byggnadsplanekarta (aktsid 15) från år 1964 är markerade ett antal flerbostadshus. I anslutning till dessa är ett område utlagt som parkmark. Den östra gränsen för detta område, som också är den östra gränsen för planområdet, går på kartan på sträckan för kulverteringen längs Torshagsåns västra strand samt på sträckan för betongöverbyggnaden mitt i Torshagsån. Området öster om ån saknar detaljplan eller motsvarande. På en avstyckningskarta från år 1990 (aktsid 103), som avser en avstyckning norr om det aktuella området, har gränsen på de i målet aktuella sträckorna förskjutits något längre österut i förhållande till gränsen på byggnadsplanekartan. Viss osäkerhet kan därför föreligga om den exakta placeringen av gränsen och om hela Torshagsån omfattas av parkmarken.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

141

Byggnadslov beviljades år 1965 för samtliga bostadshus markerade på byggnadsplanekartan. Några åtgärder från kommunens sida i form av inlösen av mark m m för att åstadkomma den planerade parkmarken har ej skett under de 30 år som förflutit sedan byggnadsplanen fastställdes.

År 1981 fick Adsell permanent byggnadslov för uppförande av en försäljnings- och lagerlokal på Kvarntorp 1:3. Nybyggnaden skulle ersätta en tidigare nerbrunnen industri- och lagerlokal. Adsell lät uppföra den nya byggnaden år 1982. Dennas västra fasad ligger strax utanför gränsen för den utlagda parkmarken och byggnaden gränsar till den samtidigt med dennas uppförande utförda betongöverbyggnaden av den stensatta kanalen. År 1984 fick Adsell byggnadslov för en tillbyggnad på byggnadens östra sida.

Adsell fick år 1980 tillfälligt byggnadslov för uppförande av ett lagertält på Kvarntorp 1:3 och inom den utlagda parkmarken. Tillståndet har därefter förlängts fem gånger, senast den 9 november 1993 att gälla till den 21 november 1995. Marken är runt den år 1982 uppförda byggnaden och det år 1980 uppförda lagertältet asfalterad, bl a för parkering av bilar samt uppställning av husvagnar.

MOTSTÅENDE INTRESSEN

Kammarkollegiet har ej fört talan för bevakande av det allmännas rätt och intressen i målet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har anfört bl a: Länsstyrelsen, som begränsar sitt yttrande till ett ställningstagande beträffande kulverteringen, bedömer att Torhagsån på sträckan för denna ej omfattas av byggnadsplanen. Den mark som i byggnadsplanen är angiven som parkmark förtjänar knappast en sådan beteckning. Området på

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

Kvarntorp 1:3 är sedan länge asfalterat och har använts som uppställningsplats för husvagnar. Det kan från mer allmänt natur- och kulturmiljöperspektiv beklagas att området kring Torshagsån från Gamla Stockholmsvägen upp till Kvarntorp 3:1 fått den utformning och det utseende det nu faktiskt har. En förändring härav torde emellertid fordra en mer ingripande kommunal insats med bl a fastighetsinlösen och omfattande kostsamma arbeten. Några sådana planer finns - såvitt är känt - ej. Ett tillåtande av det sökta vattenföretaget behöver dock inte - faktiskt sett - innebära att de framtida möjligheterna till en förändrad användning av området äventyras eller försvåras. Något hinder mot företaget enligt 3 kap 1 § vattenlagen torde inte föreligga. Länsstyrelsen bedömer såsom framhållits ovan att nedläggandet av själva kulverten i ån inte har berört den mark som omfattas av byggnadsplanen. Kulverten strider från plansynpunkt enligt länsstyrelsens mening inte mot 3 kap 2 § vattenlagen. Däremot kan tillåtligheten ifrågasättas för överfyllnaden. Denna har inneburit igenfyllnad över kulverten och utfyllnad längs med kulverten så att marknivån höjts och en sammanhängande plan "industritomt" åstadkommit. De anläggningsarbeten härför, som berört byggnadsplanens område för parkmark, förefaller stå i strid med 3 kap 2 § första stycket vattenlagen i den meningen att syftet med arbetena har varit att använda marken för ett annat ändamål än det i planen avsedda. Härigenom kan arbetena heller inte bli föremål för frågan om de utgör mindre avvikelse från planen. Länsstyrelsen anser emellertid att vattendomstolen har möjlighet att från plansynpunkt medge tillstånd men att då göra tillståndet beroende av att planändring sker så att hela vattenföretaget blir planöverensstämmande.

Fiskeriverket har anfört bl a: Torshagsån utgör ett lek- och reproduktionsområde för havsöring som vandrar upp från Bråviken. Några ingående undersökningar avseende öringproduktionen saknas, men kvalitativa elfisken har enligt Länsstyrelsens fiskerikonulent

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

visat att öringreproduktion förekommer på sträckor strax nedströms platsen för det nu aktuella företaget. Adsell's uppgift om att vägtrumman under Gamla Stockholmsvägen är ett besvärligt vandringshinder är riktig. Anledningen härtill är att trumman ligger för högt samt att den lutar. Med enkla medel kan dock fiskvandringen underlättas. En bassäng kan anläggas nedströms trumman och tvärgående trösklar (fisketrappa) kan anläggas i denna. Sådana åtgärder bör utföras av Vägverket. Kulverteringen och överbyggnaden över den stensatta kanalen innebär också visst hinder för vandringfisk. För att förbättra fiskvandringen föreslås att belysning, som skall vara tänd under dagtid, installeras dels i vinkeln mellan vägtrumman och nedre punkten A på kulverteringen, dels mitt på sträckan A - C. Tvärgående trösklar bör också anläggas inne i kulverten. Genom kulverteringen har en havsöringsproducerande sträcka slagits ut som tidigare bestått av sand och sten. Som kompensation härför bör Adsell enligt 10 kap 5 § vattenlagen erlagga en särskild fiskeavgift om 10 000 kr. Avgiften är tänkt att användas för biotopförbättrande åtgärder i Torshagsån. Om avgift erläggs samt föreslagna skadeförebyggande åtgärder vidtas bör begärd lagligförklaring kunna bifallas. Erläggande av avgift samt vidtagande av åtgärder bör kunna anstå till dess Vägverket vidtagit ovan angivna åtgärder i och vid vägtrumman. Fiskeriverket har för avsikt att ta kontakt med Vägverket härom.

Norrköpings kommun har anfört bl a: Adsell's uppgift om att kommunen är beredd att upplåta området inom Kvarntorp 1:1, om lagligförklaring sker av kulverten, är riktig. Kommunen motsätter sig dock Adsell's yrkande om lagligförklaring. Lokaliseringen strider mot antagen översiktsplan samt fastställd byggnadsplan för området. Torshagsån ligger enligt kommunens uppfattning inom det utlagda området för parkmark. Genom kulverteringen har förutsättningarna för biologisk mångfald och viktiga ekologiska funktioner utplånats, varför Torshagsån lidit skada av vattenföretaget. Denna skada får an-

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

ses vara av stor betydelse för det allmänna intresset. Företaget kan ej heller anses vara samhällsekonomiskt motiverat, eftersom nyttan av detta är ringa. Kommunen yrkar därför att hela den kulverterade och överbyggda sträckan A - C, återställs till öppen åfåra.

Sten och Birgitta Källström, Åby, Naturskyddsföreningen, Norrköping, Vänsterpartiets Miljögrupp i Norrköping och Miljögruppen i Åby har motsatt sig den yrkade lagligförklaringen samt hemställt att Torshagsån återställs i sitt ursprungliga skick.

Adsell har hänvisat till sin ovan redovisade utveckling av talan samt vad gäller Fiskeriverkets förslag på avgift och skadeförebyggande åtgärder anfört: Han medger att erlagga en särskild avgift för biotopförbättrande åtgärder. Avgiften bör dock med hänsyn till att vägtrumman under Gamla Stockholmsvägen också utgör ett vandringshinder jämkas till 5 000 kr. De av Fiskeriverket föreslagna skadeförebyggande åtgärderna medges. Det synes rimligt att avgift erläggs samt att åtgärder vidtas först sedan Vägverket vidtagit de föreslagna åtgärderna i och vid vägtrumman. Adsell's ombud, Lars-Erik Schwartz, som tidigare varit anställd vid Vägverket är beredd att ta kontakt med verket för att få till stånd de senare åtgärderna.

RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Norrköpings kommun har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 28 300 kr. Av kostnaderna avser 10 800 kr ersättning för arbete nedlagt av stadsjuristen Ulf Riismark under 16 timmar á 675 kr/tim.

Adsell har medgett yrkandet med undantag av begärd ersättning avseende Riismarks arbete. I denna del har Adsell såsom skälig

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

ersättning medgett arbete under 10 timmar enligt begärd timpenning.
Det totala belopp som medgetts är alltså 24 250 kr.

DOMSKÄL

Lagligförklaring m m

Ifrågasätts kan om betongöverbyggnaden, sträckan B - C, är att bedöma som ett vattenföretag. Med hänsyn till att överbyggnaden kan påverka fiskvandringen anser vattendomstolen dock att prövningen i målet, som inskränker sig till en prövning enligt vattenlagen, också skall omfatta överbyggnaden.

Kulverteringen på sträckan A - B är att bedöma som ett vattenföretag. Adsell's yrkande om lagligförklaring kan ej anses innefatta även asfaltingen över kulverten. Med hänsyn härtill och då asfaltingen enligt vad som framgår av utredningen ligger över högsta högvattenytan och därmed ej kan anses ingå i vattenföretaget, görs ingen prövning i målet vad gäller asfaltingen.

Utredningen visar att några åtgärder från kommunens sida att förverkliga byggnadsplanen - innefattande anläggande av bl a parkmark - ej vidtagits på platsen ifråga under de 30 år som gått sedan byggnadsplanen fastställdes. Vattendomstolen har vid syn konstaterat att området nu snarast har karaktären av ett industriområde. Bidragande orsak till detta får anses vara bl a de tillfälliga byggnadslov som beviljats av kommunen under de gångna åren. Den ursprungliga planen får därför anses vara obsolet (ej längre aktuell). Oavsett om hela Torshagsån ligger inom parkmarken eller ej finner vattendomstolen sålunda att företaget ej kan anses strida mot bestämmelserna i 3 kap 1 och 2 §§ vattenlagen.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81 351 03 VÄXJÖ	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00 13.00-15.00

Huruvida skada eller olägenhet av större betydelse för allmänna intressen kan anses föreligga (3 kap 3 § första stycket vattenlagen) finner vattendomstolen så ej vara fallet om de skadeförebyggande åtgärder vidtas som Fiskeriverket föreslagit och som medgetts av Adsell. En förutsättning är också att Adsell erlägger en särskild avgift för biotopförbättrande åtgärder i Torshagsån. Vattendomstolen finner skäligt att denna bestäms till 10 000 kr.

Hinder enligt 3 kap 4 § vattenlagen kan ej heller anses föreligga.

Vattendomstolen finner alltså med hänsyn till vad ovan anförts att Adsell's yrkande om lagligförklaring skall bifallas.

De skadeförebyggande åtgärderna samt erläggande av avgift bör kunna anstå till dess att åtgärderna i och vid vägtrumman vidtagits och bör ske i samråd med Fiskeriverket. Vattendomstolen förutsätter att samråd också sker med verket vad gäller åtgärderna i och vid vägtrumman.

Tid för anmälan av oförutsedd skada samt den tid efter vilken omprövning av villkoren för tillståndet tidigast får ske bör bestämmas i enlighet med Adsell's förslag.

Rättegångskostnader

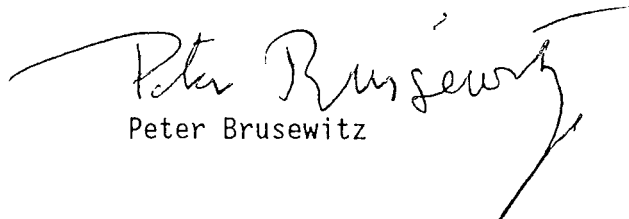
Vattendomstolen finner skäligt att bestämma den ersättning för rättegångskostnader, som Adsell skall utge till Norrköpings kommun, till yrkat belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR se bilaga (Dv 950)

Överklagande senast den 9 december 1994

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

På vattendomstolens vägnar

Peter Brusewitz

I denna dom har deltagit chefsrådmannen Peter Brusewitz, fastig-
hetsrådet Ingvar Erlandsson samt nämndemännen Evert Johansson och
Olle Andersson, Linköping

Enhälligt

VÄXJÖ TINGSRÄTT

Rätt fotokopierat betygar
i tjänsten

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Exp. tid
Box 81	Kungsgatan 8	0470 - 868 00	0470-868 10	09.00-12.00
351 03 VÄXJÖ				13.00-15.00

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till vattenöverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till vattendomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till vattendomstolen inom fyra veckor från domens datum. Senaste dag för överklagande finns angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till vattenöverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (se k anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka ett överklagande till vattendomstolen.

Anslutningsöverklagande måste ha kommit in till vattendomstolen inom två veckor från den senaste dag för överklagande som finns angiven på sista sidan i domen.

Om ett överklagande förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagande prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att den riktar sig till vattenöverdomstolen
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av vattendomstolens namn samt dag och nummer för domen,
4. den ändring som yrkas i vattendomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för överklagandet, samt
6. de bevis som åberopas.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas inte lagts fram tidigare skall i målet där förlikning om saken är tillåten klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i vattendomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet.

OBSERVERA

1. Överklagandet skall alltså vara riktad till vattenöverdomstolen men lämnas eller skickas till vattendomstolen. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt frankerad försändelse.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte part bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av vattendomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.